

Baltijas Semkropis.

Aystelejamās:
Nedakzijas mahīd, Selgawā, Katolu-eelā № 2.
Rīgā: Schillinga, Kapteina un Luhawa grahmatu-
bodis un pee lopmāna Berghendorff, pilss. Raku-eelā
№ 13. Zītās pilſehtās: wijsas grahmatu-bodis.
Uf laukēem: pee pagasta-waldehn, mahzitajeem,
skolotajeem, tc.

Nº 42. Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedelas išnakt Peplikums ar stahsteem i
maksā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

Waffa

Nr Peelikumu: par gadu 3 rub, par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 60 f.
 Bes Peelikuma: par gadu 2 rub, par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 10 f.
 Par preehühtischani ar pastu us satru exemplari, ween' alga waj ar jeb bes Peelikuma, jamaksä 60 kap. par g. un 35 kap. par $\frac{1}{2}$ g. Sludina ju muš peenem wiſas apstelejamäs weetäs pret 8 kap. par ſhlu rindmu.

Nº 42. Lihds ar Baltijas Semkopi ik uedelas išnakt Peelikums ar stahsteem un derign laika-kawekli; maksā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu. **1878.**

Akklahtā · wehstule

Widsemes un Kursemes pagastu piisnahm sapulzehm un weetneeku pulkeem.

Pagaſtu amatu-wihru zefchanas leetā.

Baltijas pagastu amatu - wihrū tekošchais trihgadu amata - laits eet us beigām: oktobra un novembra mehneshōs pagastu pilnās fapulzes fanahēs un pagasta wahrda issazihs un nolems, kahdeem wihireem attal us trihs gadeem lai buhtu ištizetas pagastu lablakshchanahs, winu manta, waldischana un kahrtigas attihstibas wadischana. Tas ir paſchwaldibas ſwarigakais brihdīs, un iħsti ġħini teefibā ta' dibinajahs un peerahdahs, jo bes ġħihs teesibas t. i. no briħwa prahha fawus waldeenekus un wadonus eezelt, pagastu patħlaħwiba un paſchwaldiba nawne domajama. Gan ari jau preeksj jaunajeem likumeent no 19. febr. 1866. pagasteem bija briħw, fawus teesneħħus un preeksjneeklus eezelt; bet weenkahrt ġħi briħwiba dandekħ fħidha aprobexxha, otruk ħoħġi to daċċħos qadijumihs wareja podarit par glušxi tulfu wahrdu, furpretim peħz tagadejeem likumeem fatrs wihrs, ko pagasts peħz likumeem kahdā amatā eezħlis, bes isrunas ja-apstiprīna. Bet jo briħwaka kahda politiċka fabeedriba ir; jo plasħaki tee pamati ir, us kureem ġħi briħwiba dibinajahs, — jo waixak winai ir to peenahkumu, jo waixak winai ja-peerahda, ka wina ġħihs briħwibas pilnigi żeeniga, ka wina ir paistħawwiga neween wahrda peħz, bet ari fawwos ſwarizakħos spreedumis.

To eeweħrojot meħs turam par fawu sħeħta kif idher u tħalli. Taħdha fwarigħa un gruħtā briħdi fawai tautai steigtees palihgħa ar draugawahrdeem, ar likumu issfaidroschanu, ar aixrahdi sħanu us winas teefibahm un ar taħbi faweeħnoteem peenahkum. Wifla' Baltija, wifla' teħwija, pilkeħtas un feme nofkatahs us teem swarigeem spreedumeem, ko' Latweeschi f'cho ruden issazihs fawu pagastu paċċawldibas leet - meħs newaram, meħs nedriżi kif idher rofes kif idher l-iftit un meerigi nogħidit, kahdi f'hee spreedumi buhs, bes ka ari no fawas pufes peħz eespeħħas eepreksx buhtum għad-dau, kahha, ka tee isfdotos pagasteem par labu, tautai par godu. Jo no f'hekk spreedumeem par leelakai dak li atleħx pagastu li kien minn-nahkox x-sħarr tħalli. Winu attihx-xibas-wieħstures għażżeen, winu stahwokkli sħaddi kif idher tħalli tautibahm kura semṁi. Bidsejhem.

Kamehr Rīgā wehleja pilsehtas weetneekus, Bahzu, Kreewu un Latweeshu laikraksti pa labai dalai bija pilditi ar raksteem par schihm zelschanahm. Un kād wairak ne kā 1200 pagastu ar drihs pilnu miljoni lozeklu eezel sawus weetneekus un preefschneekus ne ween waldibas, bet ari polizejas un teesneshu amata, — tad scho eedsihwotaju laikraksteem nebuhtu ruhmes ne preefsch jeb kahda wahrdina schini swarigā leetā? Pehz muhsu domahm tas buhtu zita druwas apkopt, bet pašcha laukus astaht ne-artus; jeb kaimina namu apbrihnnot un palihdset if-puščkot, bet sawu familiju pa tam pamest truhzibā un bes palihga! — Lauk-pagasti jeb draudses gan nezel weetneekus, kam tik leelas un plaschas darischanas, kā Rīgas pilsehtas weetneekem, bet winu sadsihwē masak swarigas tāhs naw un pa wiseem kopā wini tatschu eezel amata-wihrus, kas wairak šimtu tuhfstošhus zilweku un winu mantu wada un walda; winu waldischanas-darbi gan neteek daudzinati pa

Laiksfleem, tadehk la preelsch teen pat ne tanis wiisleelakā awisē neblajtu ruhmes; bet no scheem darbeem tafchu atlez wihas Latwju tautas nahkamiba; wini gan nespreeesch par pilsehtas apgaismošchanu, bet winu rokas stahw tautas wadišhana uš gaismu un attihstibū; wineem gan naw pee rokas leeli kapitali, ko waretu nolemt leeliskahm eestahdehm, bet winu usdewumā stahw: ruhptees un gahdat par tautas faimneezibu un mantas wairošchanu.

Baur zaurim nemot Latweeschu tautai pagastu dīshwe un attih-
stiba dauds, dauds wairak ruhp, ne kā muhsu pilsehtu dīshwe, un Lat-
weeschu laikrakstos pagastu sadīshwes jautajumus iisskaidrot ir dauds
swehtigais darbs, ne kā ruhpigi fraht sinas par fīkleem notilumineem
„Līhtās, kas lauzineekeem tik pat weenaldsīgi, kā pilsehtneekeem lauzi-
neelu apkublas un „weesibas-wakari.“

Sawú scheit sprausto mehrki zenfchotees panahlt, mums pa kahrtai buhs ja-apluhko:

- 1) Kahdi amata-wihri zelami un kahds fwars winu amateem sta fadfihwé?
 - 2) Kam teefiba zelt un kahdus wihrus war eezelt?
 - 3) Wehz kahdas kahrtibas wehlefchanas isbdaramas?
 - 4) Ni fo zehlejem ihpaschi jaluhko, pagasta amata-wihrus eezelot?

I

Zaur pawehli no 1869. g. Baltijas General-gubernatora nolizis, ka „ar 1. janwari 1873 uffahkabs lihdsigs trihsgadu amata laiks tikpat preefsch pagasta waldbas lozekleem, ka ar preefsch pagasta teefas lozekleem“ (G. M. lik. kr. sp. 21). No ta laika ir pagahjuschi 2 reises trihs gadi, tadeht ar 1. janwari 1879. g. fahlftees treschais trihsgadu strehkis preefsch pagasta amata - wihireem. Instrukcijā par pag. lik. eewešchanu (turpat) § 18 ir issazits, ka jaunas wehlefchanas us preefschu buhs isdarit waj oktobra, waj newembra mehnesi tanī gadā, ar kuru amata-termini beidsahs. Tadeht šchinī un nahkoſčā mehnesi, pebz pag. lik. § 8, no jauna buhs zelami:

- a. pagasta wezakajs;
 b. pagasta preefchneeki;
 c. pagasta teefas-wihri;
 d. trefchà data pagasta weetneeku (§ 9);
 e. pagasta-žkrihweris, kura amata laiks bes jeb fahdas ussazijschanas nobeidsahs lihds ar to zitu pag. amata-wihru terminu t. i. schini reisâ ar 31. dezembri 1878 (škat. G. M. lit. fr. Isp. 13. isskaidr. i.)

Peesihm. 1) Par balšotaju zelšchanu runastim II. nodatâ.
 2) Pagasta magazines usraugi ir zelami junija mehnesei (škat turpat isskaidr. pee § 18).

Apłuhłosim nu fatru no ḡeem amateen ihpaṣṭhi yehz wina ḡwara pagasta ḡadilhwē.

Tas visušvarigakais amats neschaubotees ir pagasta vezačajam rokās, jo tam ir uztizeta pagasta polizeja un wina aīsstahwejhana už ahreeni, ja weetneeku pulks ihpascha vilnvara ne-eezel, tahlak pagasta

mantas waldischana, likumu un pagasta weetneeku pulka un pilnas sa-pulzes spreediumu iwpildischana, ar wahrdū sakot; ehseluzijas-wara likumu robeschās, un wijsas tāhs mehrā nemischanas, kur wijs pagasts jeb wina weetneeku pulks īawas teesibas newar nemt wehrā, tā p. p. pagasta aibildinachana pee teesahm jaure raffsteem, peedalischanaahs pee daschahm-zitahm eestahdehm zc. Tadeht it ihpaschi fchini amata ja-eezel wihrs, kam pagasta pilna ustiziba un kas to prot un spehj aiftahwet un madit. — Webz schi wijsuwarigakd amata-wihra nahk pagasta teesas-preetsehdetajs, kam ustizeta teesas waldischana un taiñibas fargaschana pagastā; bes tam winam ari jabuht par preetsehdetaju weetneeku pulkā, kad no pagasta wezakd sanem rehkinumus jeb kad pret to zet kahdas fulhdības pagasta leetās, kas nepeeder teesahm (pag. lit. § 21). Jau zitā reisā mehs daudskahrt esam usrahdijschi, ka no taiñinas teesafchanas, no tahtigas prozeju waldischanaas pa leelai dalkai allez pagasta fahrtiga attihstiba, meers un labllahschanaahs. Tadeht ari uj seho amatu-jaleek leels swars un tanī ja-eezel wihrs, kam taiñns prahs un wihra duhscha, pat pret sihwaleem pretineekeem un augsteem lungemilikumus un taiñibu wairak zeenit, ne kā zilwelu spehku un braudus, bet ari wihrs, kam gaischa apkerschana un kas spehj eepasihtees ar wijsuwiija-dsigakeem likumu nosazijumeem; jo bes teem pat tas wijs gudralags nespēhj ištkt — tam ar saweem spreediumeem it ahtri ees greist.

Kad mehs schos diwi pagasta-wadonus it ihpaschi esam eewehro-juschi, tad tadeht mehs negribejam mis fazit, ka tee ziti amata-wihri, ka p. p. preelschneeki, teesas peesehdetaji un magaines uirangi, tif eewehrojami. Ne buht ne. Wisi wini ir loti eewehrojami, loti swarigi, jo ir wineem ir ustizeta laba dala pagasta waldibas, teesaschanas un mantas. Ja schee pihlari pagasta waldes un teesas eestahdes now drofchi, ustizami un sapratiqi, tad pagasta wezalajs jun teesas preesch-kehdetajs ween ne ka laba newar isdarit, ar katru soli mini atradihs fchterschlus, kawellus un pretoschanos un tas gals buhs: pagasta postis! Tapehz ari preesch scheem amateem ir ja-isredj pagasta labatajee, jeb-fchu pagasta wezalà un teesas preesch-kehdetaja usdewumu nausta un at-bildiba ir leelakas par winu.

Beidsot loti īvarigs un eemehrojams amats ir pagasta waldegs un teefas ūkrihvera amats. Tas laika-sirehki, kur jaun-eezelce pagasta waldischanas-organī ūkrihveri usluhkoja par tīk ko eemehrojamu lozessi pagasta waldbas organismā un tadeht ūcho weetu tā sakot lika uis masal-solischanu un peenehma to, kas par jo lehtaku loni ūlīhga, — tee laiki, paldees Deewam, zaur zaurim nemot, gan jau ir nobeigusches: pagasti alaſch jo wairak fahk atſūht, ka winu fahrtigai attihstibai wiſai waijadsigs kreetns ūkrihveris, kam war uſtizet, kas sawus daudz fahrtigos peenahkumus pareiſi.ispildidams pagasta rakstamās leetas westu fahrtigi un leetderigi. Bet pilnigi un wiſur ūchi atſūhchana wehl ūchodeen naw zaurispeedusehs, masakais ne wiſos pagastos. Tadeht nebuhhs welti, pee ūchi jautajuma jo ilgaki pakawetees.

Pehz latrās slīpras darboschanahs uš weenu puši nahk reakcija, t. ir darboschanahs akurat tam pretim, uš otro puši. To pašchū war fozit no muhsu pag. skrihwereem. Ar ihgnumu daschās weetās wehl atmīnūahs pagasta teefas skrihwēru trafošchanas preelsh jauno pag. likumu eeweschanas. Kahdi warmahki, brihwibas apspeedeji un neschehligi fungi nebija winu starpā! „Koki,” pahtaga un schagari bija winu miħlakée draugi un wa! tam pagasta teesnesim, kas zeenigam „skrihwera leelfungam” reis usdriħstnejahs pretotees. Ta ta skrihweris bija zita faktotums t. i. wina pałlausigais erozis preelsh wiċċa, ta aktal pagasta amata-wihri bija skrihwera „faluu-bunti” un pałlausigee erozjishi, lam zitas gribas nebija un newareja buht, ka tikai wina griba. Daschās weetās ne pašchū mujsħas iħpa schneku tħebijahs, ta skrihweri, jo pirmajam daudxrejj nebija walas un netila, ar tahdeem neezineem nodarbotees kā p. p. zilwelus lilt laut „no teefas pujes” un winu dsiħwi tħniżzinat „pehz teefas un taifnibas” zaur wahziżki farakstiteem un tad latwiſli ar † † † „parakstiteem” protokoleem. — Ka pagasti ar ilgošchanos fagaidijs atswabinašchanu no schi nezeeniga juhga, ir wiſai leħti protams. Isnaħha jaunee pagasta-likunii un jaun-eezelto pagasta weetnekku pirmais darbs bija, taħdu wiſai neschehligu „skrihwera-leelfungu” scheħlpraħtigi allaiſt no amata. Tas notika wiſur tur, kur taħdas bresmigas buhschanas waldija un kur pagasts jau bija atmodees un wehl nejma ka tanī paſčā garigā weħrodbā, jebšhu gan u jaunu wiċċi. Bet godam minn japeemin, fa ari winds laikos wiſur ta-

nebija, ka ari tahdu d̄simtskungu netruhka, kas no ſtrihwera netaisnibu ne pagehreja, ned̄s ari tam atlahwa warmahzibas darbus darit. Un ne kas winam nenahzahs weeglaki, ne kā teesas ſtrihweri pehz patif-ſchanas wadit un waldit, jo ſchis ſtahweja wina maiſe un lonē, gluſchi tapat, kā wina kutscheris un ſulainis.

Neweenaṁ naw teesibas pagastem pahrmest, ka tee, no schi juhga atswabinati, pirmā laikā pagasta skrihwereem dewa sajust un baudit sawu waru un mehginaja israhdit, ka pagasti ari bes skrihwer neaprobeschotas trakoschanas nesakriht, bet paleek sawā wezā weetā. Bet kad daschōs pagastōs wehl pehz schi pirmā karstuma, wehl schodeen, kur tee pa 5. lahgam zels sawus amata-wihrus, ar tahdu pat aisspreedumu un nizinaschanu usluhko skrihweri un wina amatu, tad tas tikai perehda, ka tahdi pagasti wehl ne wis notaḥk nesaprot jaunajo likumu un pagasta paschwaldibas gatu un noluhtus. Jo pagasta skrihweris sen jau nowilzis wezo Adamu, sen jau wairs naw patwaldneks un warmahks pagastā, bet wisu waijadfigakais un swarigakais amata-wihrs pagasta eefschigās darischanaś un wina aistahweschanaś us ahrpuši, pehz tam kad pagasti no mušchas aistahwibas un waras ir atswabinati, pehz tam kad teem pascheem jagahdā par sawu aistahweschanaś un sawu teesibu iskaroschanu. Wina usdewums naw wis ween pagasta rakstamās leetas, grahmatas, protokolus un farakstischanos west, bet ari pagasta waldei un teesai stahwet slahru ar sawu leelaku finaschanu, ar likumu isskaidroschanu un pamahzischanu, kur pagasta waldnekeem padoma truhfst. Un ka tee ziti pagasta amata-wihri, wiswairak semlopji buhdami, wisas schihs leetas tik skaidri nesin un ari newar sinat, jau tadeht ka tee — zaur zaurim nemot — ir masak skolas-mahzibas baudijuschi, ne kā skrihweris un ar rakstamahm leetahm un likumeem masak nodarbojušchees, ne kā winjsch, to gan neweens neleegs, kas ar muhsu pagasta dñshwi jel druszin eepafinees. Bet ja nu to newar leegt, ja gribosham negribosham jaatsihst, ka pagasta skrihweris ir gan loti swarigaks lozelis pagasta waldibas un teesas organismā, — ar kahdu teesibu tad pret winu un wina amatu war isturetees ar nezeenischanaś un nizinaschanu, ka tas deemschehl daichōs pagastōs wehl noteek? Tas tatschu ir gluschi nepareek, no skrihweri weenfahrt pagehret likumu prashanu, padoma došchanu, pagasta teesibu wehrā-nemšchanu un pagasta leetu fahrtigu madoschanu, un otram fahrtam atkal tam eerahdit pagasta amata-wihra nezeenigu stahwolli! Waj uſ tahdu wihs ar scho winu stahwolli ir labaki, ne kā preefsch 1866. gada? Ta starpiba ir tikai ta, ka winam toreis bija weens kungs, kam bija leela wara un augstaka mahziba, bet tagad ir dauds to fungu, neween fainneeki, bet ari kalpi un strahdneksi, ja tee sehd weetneeku pulkā. — Mehs preefsch pagasta skrihwereem nepagehram leelaku godu un zeenischanaś, ne kā preefsch teem ziteem amata-wihreem, bet ne-esam ari meerā ar masaku. Lai teem dod kas wineem ūawa swarigā amata pehz peenahkahs, ne wairak, tad pilnigi peetiks un tad muhsu skrihweru weetas ari sadfihwē un pret augstakahm teesahm eenems to weetu, kas tahm peenahkahs; tad skrihwerus paſkubinahs us ūawa amata fahrtigu ispildischanu, ar mihestibū un uſtizibū pret pagastu, un tad pagasti ari it drihs fajutihs, ka skrihweri teem ir newis waijadfigs launums, bet nepeezeeschami draugi un wina lablahschanaħs un goda sekmetozi. „Min ūawus behrus ar fahjahm, tad ziti tos ari mihs un uſ tewi paſchu neweens prahtiq s̄ilwels neluhkos ar zeenischanaś.“ Rahds labums turpretim iszolahs no zeenigas istureschanahs pagasta amata-wihru starpā un pret teem, to it gaischi peerahda daschi godam mineti pagasti. Un tad ari mehs wehlestos zeen. Laſitaju ewehribu lozit uſ zitu teesu sekretoreem. Daudsreis teem ir masak darba, masak ja-atbild, ne kā muhsu pagasta skrihwereem, un tomehr neweenaṁ s̄ilwekam nenahk ne prahtiā, pret teem ar masaku zeenischanaś isturetees, ne kā pret teesu un pascheem winas lozefteem.

Tas, ko mehs scheitan esam fazijuschi par muhsu pagasta skrih-wereem, ar ziteem wahrdeem pilnigi jau ir ijsazits likumu nosazijumos. Zitreisejs Baltijas General-gubernatoris jau 1867. gada ir ijskaidrojis, ka pagasta skrihvera amats preefsh pagasta sadzihwes daschā sinā war buht wehl swarigats, ne tā wijs pagasta-organisms, un tad pawehlejis, pagasta skrihwerus zaur zaurim pilnigi lihdsigi turet ziteem pagasta amata-wihreem, tifai wijs leelafā waijadība skrihveri peenent us -ahdu laiku, bet zitadi alajch wehlet uj 3 gadeem un beidsot no teem

pagehret wismasakgs draudses flosas mahzibū un tahdeem kandidateem dot preelschroku, kas jo augstaku mahzibas stahmokli fasneeguschi (G. M. lit. fr. lp. 13, b). — No teem ziteem pagasta amata-wihrem ihpaschas mahzibas neteek pagehrets un zaur to ween jau peerahdahs, ka skrihweri amats no waldibas fewischi teef eewehrots.

Ka schi fadishwes fahrt pa tam daschās weetās wehl naw spehjuſt pazeltees uſ to stahwollī, kas tai peenahkāhs, pee tam, ka jau minets, wiswairak paſchi pagasti ir wainigi. Bet wehl weenu loti swārigu zehloni ſheit nebuhs peemirst. Pagasta wezakajs, teesieschi ic. ſawu pahrtikū ſanem no ſawahm mahjahn; amats wineem, ihpaschi masalos pagastos, ir tikai tā blakus un ahtraki wini to war usluhlot par naſtu, ne ka par pelnas weetu; tadehk ari winu lones ir loti masas un pagasti todehk dauds nepukojaſs. Turpretim pagasta ſkrihwerim jadſihwo no ſawas lones; winsch ſawu amatu newar wiſ usluhlot par naſtu — tas winam ir māiſes-weeta, daudsreis ta weeniga. Tadehk winam ari waijaga leelakas lones, un tas daudſreis pagastam ir ſkabargs azis. Ja zitam kahdam pagasta amata-wihram pehz 3 gadeem wairs naw „ja-eet uſ pagasta-namu,” tad tam eemeſls preezatees; ne tā ſkrihwerim. Paſaudē tas ſawu weetu, tad winsch lihds ar wiſ ſawu familiu ir bes māiſes, bes paſumites! Un zil lehti tas war notift! Daschōs pagastos peeteek, ka ſkrihweris, jebschu tas ſawā ſinā ir patſtahwigs amata-wihrs, naw klausigs eerozis pagasta wezakajam, bet turahs pee likumeem, pehz ſawas teesibas, jeb ka tas nedara pa prahdam kahdam pagasta-weetneekam waſ ari kahdam turigam ſaimneekam ic., lam radi ſehd weetneeku pulka, un ſkrihvera ſiktens ir nolemts! Tad eet, ſkreen, urbj, tſchukſt, muſina un riha gan ſchā, gan tā, lihds beidſot weetneeku pulks winam paſludina: „Nu, ſkrihvera k., uſ nahloſchu gadu mums buhs jaſchirahs, mehs domajam neint zitū.” „Bet kadehk?” „Nu, Juhs mums eſat por dahrgu un par ahtru un par ſepnu un — ja, laudis runa ſchā un tā, pagasts Juhs negrib!” — Ko nu darit? Aufſtā ſeema pee durwihm; ſeewa un behrni buhs bes pahrtikas — eekraht ne ka ne wareja — kauns no ziteem par ſcho ne-uytizibū un nepeateizibū par nopeetneem puhlineem — fo darit! Darbu tik dauds, ka neſin ſo ſtrahdat, ko atlif — ir rudenis — un tomehr janokawē wiſ, ja-eet uſ krogu, jabraukā aplahrt, jarunā ar ſcho un to, jamekli balsi pret ſcho bresmigo ſpreedumu, kas par laimi wehl naw ſarakſtis. Bet pretineeli ari neduſs: abas partijas zihnahs uſ nahwi un dſihwibu! Un kas ſmeijahs? Tee, kas dabo plihtet, kas to uguri ſakuhrufchi, kas ne wiſ pagastam, bet ſawai leekulibai un akrai lepnibai falpo! Beidſot apſcheliojaſs par iſbeedeto ſkrihweri un ſalihgſt ar to atkal no jauna, bet bes lones nowilkſchanas tatschu newar buht. Un zaur tahdu wiſwaijadtigafās pahrtikas atrauſchanu weetneeku pulks teizahs pagasta labumu wehrā nehmis, wiſ ſtanu wairojis! Muſchigi aklee, kas uſ tahdu wiſi rubliči taupidami pagastam ſimteem rublu iſſchkerſh! Tā moziſais ſkrihweris pagasta mantu gan neſags; winsch laikam ir goda-wihrs, lam netaiſna manta rokās degtu, winsch ari newar ſagt, jo pagasta manta ir pagasta wezakajam un preeſchnekeem rokās. Bet winsch ir eewainots ſawā ſirds dſilumiā, jo wiſ ſtanu ar nepeateizibū un ne-atsihſchanu ir maſſats par wiſ ſtanu gruhtem, nopeetneem puhlineem un winsch ſawu weetu wairs ne-uyluhlo ka mihiči māiſes weetu — winsch ar to weſt tikai ſawu dſihwibu, lihds iſdoſees zitū-dabot, tad winsch ſwehtihs to deenu, kas wiſ ſtanu atſwabinahs no ſchahda nezeeniga juhga! Bet pagasts wiſ ſtanu newar buht mihiči, ar uſzihſtibū apkopjams darba lauks! Pagasta teesibas aifſtahwedams winsch ar daschu labu ſpehzigio ir nahzis eenaidā, tas nu tagad ſmeijahs par wiſ ſtanu un par weetneeku pulku, kas uſ tahdu wiſi ne ka laba naw padarijis. — Wehl zitadaki daschōs papastos eet, lad teefcham jaunu ſkrihweri wehl. Kahdas agitazijas, kauleſchanahs, plihtefchanas un nekahrtibas tur naw waijadtigas, lihds jaunais ſkrihweris teek peenemits! Tad ta ſwehtiga un ſekmiga eewefchanam amata! Un kahdu beidſot peenem? To, kas maſak lones pagehrt un maſak prot, bet wairak plahpā, wairak ſpehj dſert!

Latweſcheem par godu it ihpaschi jalizzina, ka ſchinis laikos wehl tikai reti kahdi pagasti tā iſturahs, bet ir tee wiſai tautai ir par peedauſiſchanu un neſlawu. Zerefim, ka ſchi fehrga un wiſſemakas attihſtibas ſtahwokla ſihnie drihs pa wiſam nosudihs.

Pagastu labums un gods pagehrt, ka tee ari ſchinis ſinā iſturahs zeenigi un ſapratigi.

Likums wineem gan atwehl, ſkrihweri pehz trihs gadeem neint zitū, pat ari ja buhtu norunats uſ wairak gadeem, jo tahds lihgums naw geldigs. Likumu dewejs naw gribejis pagasta brihwidu knapinat, wiſam rokas ſeet un pawehlet lai eezek ſkrihweri uſ wiſu muhiči. Bet ne kahd wiſ ſtanu prahktā gan naw bijis, ka ſcho brihwidu wallashot neleetigi. Winsch zereja, ka pagasti it drihs atſihs, ka tee ſawu ſkrihweri iſt pa trihs gadeem newar un nedrihſt mainit, ja pagastu eelfchigahm darifchanahm nebuhs ſajukt un noſtahees, kas attihſtibu ſawē un pagasta leetā ſeet nedroſchibū, ne-uytizibū. Un ſcho zeribu buhs attaſnot. Pagasta aifſtahwju wairakumam ne kahd nebuhs ſkreet lihdsā nemeerigeem lautineem, kas tikai ſawu duhſchinu griſt aifſiſnat un atreebtees, waſ ari ifrahdit, ka wini tee iſttee wiſol ſkandinataji, lam wiſ ſpagasts ſabryaht danzo pehz patſchanas. Ko tahds walas-wihrs, lam nopeetna darba truhſt, gan newar ifdomat! Bet pagasta labakajeem t. i. prahtigeem un apdomigeem wiſreem nebuhs danzot pehz katra muſikanta wiſoles: wineem buhs noſtahees ka weenam wiſram un ſpreest un darit ka wiſreem. Ja weetneeku pulka iſde-wees labu, uſtizigu, kreetnu ſkrihweri dabot, tad wiſ ſtanu ſasauſdē, janem ſawā ſargaſchanā pret tahdeem, kas maſak eewehro pagasta labumu un neſaprot, jeb negrib ſapraſt wiſ ſtanu waijadsbas, un lai tee ari buhtu paſchi bahrgafee un ſpehzigafee fungi! To no kreetna aifſtahwju wairakuma war pagehret, tas ir wiſ ſtanu ſteſiba un gods. Ari zil to tas peerahda pagasta patſtahwibū un ka tas paſchwaldibas zeenigs. — Bet ja gadahs waijadsiba, jaunu ſkrihweri zelt, tad taſ ja-uydara nopeetni un weenprahrti. Par wiſahm ſeetahm ſtanu jau epreekſh noſakama un iſſlubinatā terminā, pilnā weetneeku pulka ſehdſchanā, bes jeb kurahm agitazijahm un eerunahm japeenem taſ kandidats, kas ifrahdaſs par to zeenigako. Tikai ta ir zeeniga iſtureſchanahs, tikai tā weetneeku pulks ir pats pagasts, tikai tā ſtanu ſara, ka ar ſabu apſiņu war atbildet preeſch ſawa pilnwaras deweja, preeſch plajchakas publikas, preeſch Deewa ſwehtā ſoda-krehſla!

II.

Pagasta amata-wihru zehleji.

Pagasta wezalo, preeſchneekus, teesnechus un weetneekus eezel pagasta pilna ſapulze; pagasta ſkrihweris un magafines uſraugi eezelami no pagasta weetneeku pulka (pag. lit. § 26).

Pee pagasta pilnas ſapulzes peeder wiſ ſtanu, kas ſtahw pilnōs gādōs (21 g.) un lam paſcheem nekuſlamas mantas, tapat ari tahdu mahju ihpaschneeki un nomneeki, ſahdahm ſapilda real- jeb grunts-klausibas, lai mahjas peederelu lam peederedamas; beidſot balsotaji, t. i. iſ uſ deſmits muſchu-, mahju- un zitū falpu un walineeku eezelam weetneeki, kas ſawu eezechleju weetā un wahrdā balſo (§ 6).

Peeſihm. Balsotaji alaſch teek eezelti uſ 3 gadeem, tadehk ſcho rudeni, lai pilna ſapulze waretu ſaſtahditees, epreekſh buhs ja-eezel jaunu balsotaji jeb delegati (Delegirte), pehz ſchahdeem noſazijumeem:

Iſ uſ 10 tahdu pagasta lozeklu, lam grunts-gabalu naw un kas 21 gādu wezi, ja-eezel weens balsotajs. Uſ ſcho noluhtu pagasta wezakajam ja-ſaažina katra falpu un walineeku ſchikra ſewiſchki, lai ta eezel ſawus balsotajus, p. p. muſchu falpu ſchikra ſewiſchki, tad mahju falpu (muſchu) ſchikra, beidſot tee pagasta peederigee, kas dñihwo uſ ſawu roku, alaſch katra ſchikra ſewiſchki. Ne weena no ſchihm ſchikrahm, lam pagasta ſonahs, newar palilt ſawu balsotaju wehleſchanas- ſapulze neſuhtijusi. Tapebz, jebſchu nemas nebuhtu tai ſchikra lihds 10 lozeklu pilnōs gādōs, tomehr ſuhtnis (balsotajs) jazet. Turpretim tee pahejee par 10 katra ſchikra atkal nemas naw rehkinami. Biſ ſurā katra ſchikra balsotaju jazet, to ifrahda pagasta rulis (pag. lit. §§ 6 un 8, peeſihm. 2 un § 20, k; iſpild. inſtrukzija §§ 10, 11, un 12). Kad balsotaji uſ tahdu wiſi eezelti, tad tee kopā ar gruntſturetajeem ir pagasta pilna ſapulze, lam augiſham minetee amata-wihri ja-eezel.

Par paſchu ſcho pagasta pilno ſapulzi nu wehl ja-eewehro ſchahdi noſazijumi:

1) Pee tahs neteek peelaits neweens, lam kriminal-teefas iſmelleſchanā tahdu noſeegumu dehl, par ko ſtanu ſahras teesibas war ſaudet jeb lam ſtanu ſapulze ſpreedumu tahs jau ir ſaudejis; tapat ſarts, lam pehz teefas ſpreeduma pagastam ir uſluhkojams un waltejams, waſ lam ſtanu ſapulze dabon nabaga-maiſi.

2) Tahdeem pagasta-lozelleem, kas wefelu gadu fawas pagasta no-doshanas jeb klausibas naw pildijuschi, pehz pag. teesas spreeduma us-kahdu laiku war aislegt, pee pagasta-sapulzehm nemt dalibn.

(Peesihm. pee § 6).

3) Kad kahds pagasta lozelleis fawas nöpirktas mahjas atkal isrente kahdam semneekam, tad abeem ir teesiba balsot pilna sapulzē.

4) Tahdi walineeki, kuru weetas ness real-nastas, balsot pee fain-nekeem; tee, kuru weetas tahdas nastas neness, ir peeskaitami walineeku schirai, kas teek aissstahweta zaur balsotajeem.

5) Malas muischus rentneeki nem dalibu pee wehleschanahm un sapulzehm tikai tad, kad tee eeraftiti pagasta-ruli.

6) Balsotajs tikai to schiru war ka weetneeks aissstahwet, pee kuras tas ka balsotajs peeder wehleschanas deenā.

7) Kad muischus, frogi waj suðmalu rentneeki peeder pee pagasta fabeedribas, tad tos war pagasta amatōs eezelt un tee balsot pehz tam, ka wini pagasta-ruli eeraftiti.

8) Seeweeshi, jebshu tee ari mahjas turetu, pee pagasta sapulzehm naw peelaishhami, pilnwaras naw peenemamas, katram jabuht paðham klah.

(G. Mathera lit. krahjums, sp. 4 un 5).

9) Pagasta lozelleem, kas us kahrtigu aizinaschanu bes fwariga eemesla naw atnahkuschi us pagasta sapulzi, jamaðka nabageem par labu 1 rub. strahpes (pag. lit. § 8).

Bet kahdus wihrus nu pagasta pilna sapulze war eezelt amatā?

Pagasta amatōs naw zelami tahdi:

1) kas zeetušchi kahdu no kriminalteefas usliku strahpi, waj kas tahdu kriminal-noseeguna deht, kas teefajams no kriminalteefas, stahw ismekleschanā un apakši teefas jeb zaur spreedumu naw skaidroti.

Peesihm. Tikai jau ussahkta un tahlač westa ismekleschanā ir ka-weklis pret kahda, pagasta amatā eewehleta wihra apstiprināschamu, bet newis kahda zaur usdoshchanu pee teefahm warbuht tikai naðkosa ismekleschanā.

2) kas palaidnibas t. i. tahdu noseegumu un pahrkahpschanu deht, kas teefajami no polizejas teefahm, daudskahrt ir strahpi zeetušchi (pag. lit. § 28 un isskaibr. a).

Wifl ziti pee pagasta peederigi, 25 gadus wezi kristigas tizibas wihi pagasta amatōs ir zelami, tikai ar scheem eeweh-rojumeem:

3) krohdsneeku newar eezelt par pagasta wezako un preeskchneeku.

4) No diwi brahleem weens newar buht par pagasta wezako, otrs par skrihweri (t. i. tanī paðħā pagastā).

5) Baptists war zelt par pagasta amata-wihreem.

(G. M. lit. kr. sp. 14.)

6) Par pagasta wezako, par pagasta preeskchneeleem un par pagasta teefas preeskchfēhdetaju tikai gruntneeki waj nomneeki zelami.

7) Pagasta wezakajam un pagasta teefas preeskchfēhdetajam nedriħlit wehl zitu kahdu amatu uswehlet;

8) Zitus kahdus pagasta amatus pagastis, ka patihkabs, driħlit faweenot weena wihra rokās (pag. lit. § 28).

9) Pastahwigā, tikai if mesħsargu mahjahm pastahwoðħā mesħ-funga widmes pagastā mesħsargi war kluht peespeesti, pagasta amatus usnemt: bet tad wineem japeedod palihgs, lai tee spehru ispildit tilpat sawu mesħsarga, ka ari pagasta amatu. Turpretim tahdōs mesħ-fungu widmes pagastis, kas sakaujejuħees ar zitu pagastu, mesħsargu eeweh-leħħana pagasta amatōs naw aktaujama, tadeħħi ka ħażid pagastis ir-ejpohjams, pag. amatōs zitus wihrus eewehlet.

(G. M. lit. kr. sp. 15, b).

III.

Pehz kahdas kahrtibas wehleschanas isdaramas?

Ihpasħha kahrtibas-rula mums schini leetā wehl truhħi. Gan jau 1870. g. un tad atkal schi gada fahkumā tahdi ruki preeskch Baltijas pagasteem ir-faftahħbiti, bet wehl naw apstiprinati. Schi beid samojja rula nosazjumus (pee kura faftahħiħanā esam liħostrahħa juiħi) meħs wajjadfigħa weetā peesihmej, lai zeen, lafitaji dabotu finat, ka semneeku-leetū komiżjas par schi leetū spreeħ. — Turefinnees tad nu pee paftahwoðħeem likumu nosazjumeeem.

1.

Gekam pagasta wezakajis pehz pag. lit. § 8 un instrukzijas § 12 grunts neturetaju schirkas pa kahrtai ja-aizina, lai taħm kluħtu balsotaji eezelti, pagasta waldei ja-pahrluħlo pagasta rulis, waj riċtigs pehz pagasta lozellei skaita, un kur waijaga, ja-pahrrakha un ja-pilsa (instr. § 8).

2.

Kad balsotaji eezelti, tad tee liħoħi ar mahju ihpasħħnekeem un rentnekeem no pagasta wezakaja ja-fa-aizina pagasta pilna sapulzē lai isweħħi zelamos amata-wihrus un pagasta weetneku tressħo daku, kam fha ruden no pulka ja-isschirkahs. Sapulzehħanahs weeta ir-pagasta nams jeb ta weeta, kur pagasta walde miht, ja pagasta-nama naw (pag. lit. §§ 6 un 8 un instr. § 13).

3.

Pagasta sapulzes preeskchfēhdetajs un kahrtibas usturetajis ir-pagasta wezakajis. Taħs tur nospreeschamas leetas no sapulzinateem lozelleem top nospreestas waj nu weenā prahħta un balsi, waj pehz balsot aħjar. Taħdi spreedumi tomeħr tad tikai ir-spēkka, kad pats pagasta wezakajis un ja ma, tatħbi sapulzejamo pagasta lozellei pilna puše bijuħi kopā (pag. lit. § 7).

Peesihm. 1) Par amata-wihru zelħanu protokols jasarakha, kur wiħu zehleju, kas klah bijuħi, un wiħu zelto wahrdi eelekami (instr. § 15).

2) Lai uſraugu teefas pee protokolu pahrraudsħanahs un eezelto amata-wihru apstiprinashanas waretu finat, waj zehleju sapulzē naw bijis masaf klah, ne ka puše no wiżeem, tad — ka lehti protams — protokolā wehl ja-pesihm, zil no fatras schirkas (fainneeku un balsotaju) peeder wehletaju pee pagasta pilnas sapulzes.

4.

Suħħibas pret pagasta pilnas sapulzes spreedumeem (zelħanahm) ja-eesneedi uſraugu (aprinka- un kispeħħles-teefai) diwu nedelu laik (Pag. lit. § 14).

5.

Pagasta pilnas sapulzes nedriħlit t. i. wiħas lozellei nedriħlit israħidit aħra no taħs istabas, kur pagasta wezakajis seħħi, un tad kahru pa reisei faulti eekċha lai issafot, ko għib li weħħlet. Kad tħadra, tad pilnas sapulzes nebħħi naw bijis, jo likums faka: „Pagasta sapulzes preeskchfēhdetajs un kahrtibas usturetajis ir-pagasta wezakajis. Taħs tur nospreeschamas leetas no sapulzinateem lozelleem top nospreestas waj nu weenā prahħta un balsi, waj pehz balsu wairakuma.“ Bet ka mi gan pagasta wezakajis war buht preeskchfēhdetajs un kahrtibas usturetajis sapulzei, kurā wiħna pasħha nebħħi naw, kuras lozellei miht preeskħnamā, jeb laukħa, pilnigi u sawu roku! Un ka tahdeem ijsleddeteen sapulzes lozelleem ir-ejpohjams, jele ko nospreest weenis prahħis waj ar balsu wairakuma, ja tikai alaqi weens lozellei, pee ajsdaritahm durwiħm, sawu balsi war nodot! weħl jo skaidra kiekk peeraħda schi li kum waħrbi, ka pagasta sapulzi nedriħlit wis skaldit un ijsqinat: „Spreedumi tomeħr tad tikai ir-spēkka, kad pats pagasta wezakajis un ja ma, tatħbi sapulzejamo pagasta lozellei pilna puše bijuħi kopā.“ Tad nu taħħas zelħanahs, kur masafais pilna weħletaju puše naw bijuħi kopā un kur pagasta wezakajis now bijis klah, now spēkka un pehz likuma ir-gluschi negħdigas, un pagasta wezakajis peħġi likuma newena weħħletajha newar peespeest, no sapulzes is-tahħħes un ee-eet ajsdaritā istabā un pa weenam nodot sawu balsi — wiżeem sapulzeteem jabuħt kopā, jabuħt klah, tikai tad kahru war peespeest, wiżeem klah efot, redfot un bixxid issaqit sawu weħħħanah. Likums it ne kur neħala, ka zehleji efot pa weenam preeskħa aizinami, alaqi tas pawehl, ka tos buhs sapulzet un ka zelħanahm janoteek pilna sapulzē, kur zehleji klah (Pag. lit. §§ 7, 8, 26 un instr. §§ 13, 14, 15).

Apluħkojim jo tuwati, kadeħħi likums tħad għib li augħi iż-żelħas, ja tħad nedara.

Paħħwalidħas iħsxa fihme — ka jau minet — ir ta, ka pagastis zaur sawu għribu, no briħwa prahha eezel fawwus weetneekus. Bet sawu għribu un weħħħanahos pagastis tikai tad war issaqit, kad tas ir-kopā.

Pilna sapulze weħħħanahas sinā ir-pats pagast.

Turpretim kafra sapulzes lozellei par sejji ir-tikki pagasta peederig, ne pagastis, nedfi sapulze, tikai wiċċi zehleji kopā ir-pagasta, ir-sapulze. Pagasta wezakajam, kas u wiħi wiċċi stahw apakħi pilnas sapulzes

un apālīch weetneelu pulka, likums gan usdod, abeem buht par preelschēhdetaju un kahrtibas usraudītaju, bet tas winam ne-atwehl wiš, pagasta jeb pilnu sapulzi pehz patīshanas gaisinat, skaldit, trenkāt un us tahdu viži teem atraut teesības, ko Augstais Kungs un Keisars pagasta pilnai sapulzei Visschēhligi ir pēschēhliks, t. i. tāhs teesības, sanahkt un kopā nospreest, ko ta grib par pagasta amata-wihremēc. Zaur to, ka daschi pagasta wezalee schahdas prelsikumibas un warmahēlibas pret pagastu padara, zelaks tik dauds to suhdsibū, ka usraugu teesas newar ne glahbtees. Tad ir protokols netaisni wests, tad ir draudi un pēspēschana bijuschi un Deews sin kas wehl. Un pateest! Ka pagasta sapulze, ajs durwihm stahwedama, gan lai ūna, kas noteek aisdaritā istabinā! Kas tē pahrraugā pagasta wezakā darišanas, waj sapulzes griba teek farakstīta protokolā? Wehletajeem pa weenām ja-eet eelschā un pagasta wezakām azis jaſaka, ko grib wehlet. Wehletajs warbuht domā, ka pagasta wezis labprahit paliku amata; gan bija norunats zitu zelt, bet — tā tas domā pee fewim — waj tad es nu eelschā pretotees, man netikē weenām pāfham tā azis lehkt! Lai eet tas pats, buhs tatšu meers, nebuhs jaſihstahs no atrebschanas un waijashanas! Un galā winsch ne-iſſaka wiſ, ko winsch un sapulze no brihwa prahita gribejuschi fazit — tā tad sapulzes griba teek iſnihzinata! Zil dauds zitadi tas ir, kad wiſa sapulze ir klah! Winas lozekli, ſewi ſinadami sapulze, kas wiſa pagasta wahrdā ſpreesch, ſewi ſajusdamees kopā, iſſaka droſchi, ko grib un sapulze pate dīrīt un reds, kas teek zelts, war balsus ſafkaitit, farakstīt, tā ka nekahrtibas, ja tādas — warbuht zaur mīſehanos — gaditos, tuhdač uſ pehdahm pekeramas. — Ta ir ta leela starpiba starp likumuispildiſchanu un pahrgalwigu laufchanu.

Baltijas ſemneku-leetu komiſijas augšham minetā kahrtibas rula ſastahdiņumā ir iſſazijuſchahs, ka wehletaju sapulzei jaſalek kopā, ka wehleſchanai janoteek pee walejahn durwihm un ka tee amata-wihri, ko patlaban zet, tanī brihdi nemās nedrihīt buht wehletaju sapulze, beidsot ka wehleſchanas protokols jaſarātītā no wiſas pagasta waldeſ un no teesas preelschēhdetaja.

Kamehr ſchis rulis naw apſtiprinats, tamehr ſinams pagasta wezakājs ween ir ſapulſchu wadons un teesas preelschēhdetajam tur tilai ka wehletajam jeb ſaimneekām daliba. Bet ſchēe mineto komiſiju ſpreedumi tatſchu gan peerahda ſkaidri un gaischi, ka tāhs muhſu wehleſchanas-likums ſaprot tā, ka ſapulzes nedrihīt ſkaldit, ka tām jaſalek kopā, lihō ūnemtais darbs ir padarits.

Daſchās weetās naw tik leelu waldeſ-istabu, ka wiſai ſapulzei buhtu ruhmes. Tad wehleſchanas it labi war iſdarit laufchu iſtabā, jeb kad ari ta naw tik leela, tad tām wiſu maſakais janoteek pee walejahn durwihm.

6.

Beidsot lai mehs wehl eewehejrojam, ka ſapulzeteem wehletajeem ja-iſturaħs. Paſchā ſapulze tilai tos jautajumus war pahrunat, kas ſihmejahs uſ wehleſchanas kahrtibū, uſ wehletaju teesībahm un uſ wiunu ihpachibahm t. i. waj wiſeem ſapulze atmahkuſcheem pehz likuma ir teesība balsot. Šapulze war pagehret, lai tai ſchi jeb ta lozekla dehl dod iſſkaidrojumu, tapat ari ſinas, kas uſ wehletaju ſkaitu ſihmejahs. Bet kahdu amata wihru jeb lozekli nizinat un kaiji fazit, lai to newehl t. i., ir aiflēgts, bes ween ja ſkaidri ūn, ka wiunu pehz likuma amata newar zelt. Kahdu amata-wihrus grib eezeſt, par to jau eepreelsch jaſarunajahs un paſchā ſapulze tad war likt preelschā, ka ta noſpreesch, tos un tos eezeſt, pee ſam protokoli jaſarātītā zehleju un zelto wahrdi, jeb ari war pagehret, lai leek pehz kahrtas nobalsot, kad ari tikai weens nebuhtu meerā ar weenprahti għażiex tħalli. (pag. lik. § 7 un iſtrukzija § 12, 14 un 18).

Par nekahrtibahm, trofsni, un nepallauſibū pret preelschēhdetaja likumigeem nofazijumeem wainigee aſaki jeb lehnaki teek ſtrahpeti, ka ta waina un zil' leelas tāhs zeltas nekahrtibas. Tadehl ſapulzes ja-iſturaħs peeklahjigi un jarunā tikai tas, kas peeder pee leetas.

IV.

Beidsot apjerem wehl, uſ ko zehlejeem ihpachhi jaſuhko, pagasta amata-wihrus zelot?

Pagasta amats ſawā ūna ir ſwehts peenahkums, no ka neweenam beſ ſwariga eemela nebuhs atrautees. Pagasta amats ir goda-amats,

bet tikai ja to godam walfā, ne wiſ ta wahrdā dehl. Jo nepareiſi walkats, tas naw ne paſcham amata-wihram, nedf ari pagastam par godu, bet par ſodu.

Pagasta amats beidsot ir gruhts amats, pilns ſadīħwes ehrīfċi, ja to grib iſpildit pehz ſwehretas ſwehretibas, pehz ſirds apſinas, tā ka war atbildet Deewa un zilweku preekschā.

Bet kas ſewi juhtahs par dīħvnu lozekli un pagastam wehl ġeġ- metees, tam jausnemahs ſchis gruhtibas, tas no tām newar un nedrihīt atrautees.

Pagasts ſawu amatu uſtiz wihram, kam tas dahuwa ſawu uſtizib; iſħo uſtizib goda-wihram buhs attaħnot, tā ka wehleſchanas-termina galā pagastam naw jaſaka: „meħs noschelħojam tewi zehluſchi,” bet: „fanem muhſu firſnigo pateizib par tawem kreetneem puhlineem, par tawu taifno un godprahīgo iſtureħħanōs! Tu eſi wairojjs muhſu mantu, muhſu godu, aifstahwejjs muhſu teesības kā wihrs, eſi bijis mums un muhſu behrneem par labu preekschħi. Meħs tewi eezelam atkal — paleez, ne-atħażi muhſu!”

Pagasta amatu uſnemot ir ja-eeweħro un janem liħdsā uſ ūna Kurjumes miħlottā gubernatora, P. fon Liliensfeld'a ſelta wahrdi:

„Bet leetas koddols pastahw eekċi tam, ka katra ſawus pagasta peenahkumus labprahit iſpilda un ar miħleſtibu dſenahs pehz pagasta labklah ſchanaħs, jo pagasta iħsta lab-klah ſchanaħs atlez un ari war atleħħt tikai no pagasteem paſcheem un no weetnekeem un aifstahw jeem.”

(G. M. lik. fr. preekschwahrds, lp. IV).

Ar miħleſtibu un labprahitbu buhs amata-peenahkumus iſpildit, jo no tam ween atlez pagasta labklah ſchanaħs. Tadehl ari pee pagasta amata-wihru ūn ſchanaħs jaſargajahs no wiſa partju gara, no goda-fahribas un zitahm kaſlibahm. Tilai weens weenigs gaſchis mehrklis un noluhs lai mada wehletaju ſapulzes:

Pagasta labklah ſchanaħs!

Kur ſchi atſihschana un pahrleezinashanahs buhs mahjas weetu atradu ſi wehletajju ſirdi, tur tee peepeschti atħaqpsees no wiſahm paſchibahm un eezels tāħbi wiħru, no kureem wihi ūn zer, ka tee ar wiſeem ſpehleem strahdahs un puhleſees pagastam par labu un godu.

Weenprahitiba flan loti jaufi, bet pateefibā tā gan tikai kahdā reta pagastā buhs atrodama. Tadehl kur piñnas weenprahitibas naw, tur maſakais pagasta labakajeem, wehletajju wairakumān, jawēenojahs un jaſaturahs kopā, jo zitadi tee zaur balsu jaſkaldishanu strahdahs teem rokās, kas ne wiſ pagasta labumān, bet ſawahm kaſlibahm grib falpot.

Kur liħdışčinigiee pagasta amata-wihri iſrahdiju ſħeesh par kreetneem un derigeem, tur tos lai peepatura, jo ka ſawastam liħds ſchim bijis, to tas gan ūna, bet ka ſawastam war naħħt, to neweens pats newar noſazit.

It ihpachhi ſchēe wahrdi ſihmejahs ari uſ pagasta ſkriħveri Nemainat to, pagasta weetneeki, uſ katra wehjina puħċhanu! Iſpilda wiſch ſawu amatu godi, uſihiġi un ſaprati, tād lai paleek amata, zif ilgi ween grib; wiſch ſewi jutifees paſchā mahjas un ruhpesees par pagasta warbuht wehl wairaf, ne ka Jums eespeħħams, un buhs Jums pateizigs un upureħs pagastam wiħus ſawus ſpeħħus. Sargajatees no lones maſinashanas; zaur pahris rubleem, ko Juhs aifstaupat, pagastam uſ zitū wiħi war notiſt leelaka ſħaħde. Kreetnam strahdneekā waijaga kreetna pahrtikuma!

Latweeħchi! Wehl reiſ meħs Juhs atgħad dinam, ka wiſa Baltija, wiſa teħwija noſkatahs uſ Juħsu ſpreedumeem pee amata-wihru ūn ſchanaħs. Spreeħħat tā, ka no attiħx tħalli tħalli, spreeħħat briħwi un pehz ſawas ſinamas ſirds, — spreeħħat ka wiħri!

G. Mathers.

Saimneezibas nodafa.

Weħstule no Tehrpatas.

Zeenijam redakzija!

Wimurej Jums paſinoju par 25. augustu, par kahdu ihpachhi preeksch Tehrpatas Latweeħħeem jo eeweħrojamu deenu, ſħoreiſ gribu Jums par 26. augustu, par kahdu ne wiſ ween preeksch wiħi Tehrpatas, bet ari maſakais preeksch wiſa Tehrpatas aprinka ſwarig u deenu, pro-

teet, par Tehrpatas issiakdes atfahshchanu un par winu pašču kahdas finas pajneegt. Gewe hrojot, ka Juhs par muhsu lopu un semkopibas-riku un raschojumu issiakdi wehl ne-ejet plashaki ūnojuschi, zeru la ne-launoštees, kad dašchadu tawelku deht pat til wehlu wehl Žums kahdas finas par winu pеesuhtu.

Gandrihs neweena zīta deena naw no tik leela swara preeksh
Kreewijas, kā 26. augusts. Ar asinsfarkaneem burteem un spīhdošcheem
flawas-darbeem šis dats ir eesihmets muhsu plāščas tehwijas wehstures
grahmatās; gan ruhstas, gan ari preezīgas atminas leek latrai patriotiskai
ſirdij pukstet. Tadeikt zetu, ka Juhs Lihds ar mani, eekam par pašču
isstahdi runajam, ihsumā labprah garā atskatīseetēs atpakaļ uš
notikumieem, kas uš 26. auguſtu frīsdami Kreewijas wehsturi ar koſcheem
flawas-lavreem iſgrefnojuſchi:

1) Spehzigais un warenais Tataru warons Toktamisjeb Timurs, kahnu Mamaju, kas 2. gadi preeksjē tam no Kreewu knesa Dmitrija Dansloja bij „slolaulaukā“ uswarets, no trona nogahsis, uj-bruka 1382. gadā Maļskawai. Timurs Maļskawu 26. augustā zaur viltibu eenehmis, nodedzinaja winu un ifdsirdis, ka Dmitrijs Danslojs leelus lara-pulkus ūawahk, steigshus ween atkal aismūka.

2) 1612. gada 26. augustā tirgotajs Rūsfjma Minins un kness Pāscharfskijs pēc vairak deenu sīhveem kautineem ar hetmanu Hodlewizu Maſławu no Poļu warmahzibahni atswabina dami gluſchi iſgaiſinaja Wladisława un wina godla hrigā tehwa Sigismunda zeribas uſ Maſławas Baru kroni.

3) Akurat 200 gadu wehlat, 1812. gada 26. augustā notika flawenais „milsukautinīš” deenwidōs no Maßkawas pēc Varadino zeema pret gudro un wareno Korsu, Napoleonu I. Maßkawa tika atstahta un aisoedzinata, bet degojchā galwaspilsehta bereja par tautas leeliskas īzelīšanahs sīhni pret spēhžigo augstsprahīgo Eiropas apkārotāju. Visti īehrāhs pēc eerotscheem, tehwiju aiststahwet un — no pusmiljona leelās, gresīnās Napoleona armijas tikai retajam laimejāhs kawas vīsimtenes robešcas sāfneeqt.

4) 1831. gada 26. augustā Slahwu ašinis straumējumi plūžda. Tānī deenā Warfchawu ušwarot Polu dumpis tilā apšveests.

5) 1855. gadā 16. augustā bija trihs deenas bombardeeretē „Malakowa -kalna” apzeetinajumi no Franzuscheem gluschi drupās sa-
fchauti, tā ka Kreewu īrdigajeem kareiweem pehz 11 mehneshu flawenās un apbrihnatas aīsstahweshanas waijadeja tanī paschā nakti ari pil-
fehtasdeenwidus dalu atstaht. Sewastopolei eenaidneku rokās frihtot Krimas karsh beidsahs. Kreewija eeslatidama, ka winas spehks un wara nefastahw wis tikai leelā kara-spehks, uffahka tuhdat tautas ap-
gaišmoshanas un walīsreformas darbus. Schi ugunkristiba bija preeksh Kreewijas no tilpat leela swara, ka 988. gadā kīesa Vladimira sw. iuhdenskristiba, kursch netaht no Sewastopoles pēc kristīgās tīzības atgreests ari sawu tautu kristīja un us gaišmas zeleem wadija.

6) 26. augustā īwinam no 1856. gadu sākot mūhsu augstā
Reisara-pahra fronešchanas īwehlus. Tānī deenā suhta miljoni pa-
teizgās sirdis fawas aifluhgħanas pēe wiſuwalbitaja Deewa par mūhsu
mihloto un lab-firbdigo Īaru-Atʃwabinataju.

7) 1859. gada 26. augustā Tšcherkešu imamu (wadoni) Schamilu, Kreewu nifnafo enaidneeku, sawā ne=eenemamajā zeemā Gunibā sa-guhstot, tīla breesmigajeem Tšcherkešu kareem Kaukasōs gals darits. Weena dala no ūcheem kalmu meschhoneem nometahs uš waldibas pawehli klajās celejās uš dsīhwī, otrā dala aifgahja uš Turziju dsīhwot, kur wini zaur saweem nezilwezigajeem warasdarbeem wišur deesgan pa-fihstami tifuschi.

8) Pehrnajà 26. augustā, paſčā kroneſhanas-deenā, leelkneſs Nikolaus eefahla Plewnu no wiſahm puſehm ſpehzigi bombardeeret, lai waretu winu ar joni eenemt. Wiſeem buhs wehl ſchilhs aſinainās, breszmigās zīhnina deenās, no 26. augusta ūahlot, lihbjs ar Šlobelewa un zitu generalu ſlawas un ſirdibas darbeem dſihwā atminā, tadehk peetiks winas tikai veeminot.

Schogad, kur karatrolfnis un leelgabaluyehrlons jau sen apllufis, ir 26. augustā tilai meeradarbi pastrahdati. Beidsamais zeetokfnis, Batuma, kuru Turki pat pehz Berlines kongresa spreceduma nebuht negribeja Kreeweem atdot, ir tagad ar labu eenemts, tamehr pehrn generals Oklobschio winu ar waru eenemt par welti nophulejabs.

Bet kād tomehr šhogad pat meera-laiķos bija muhsu neapbrunotajā Tehrpataā 26. augustā preeksjpusdeenā 101 dišchgabala īchahweens dsīrdānis, tad gan Juhs weegli nopratiſeet, ka Baltijas universitetes pilſehtai bija leela preeku- un ūhektku-deena, jo wina bija tani deenā ū-aizinajuse lopu un ūemkopibas-rihlu un raschojumu iſtahditajus ū ūawadu, ū draudīgu īaru un ūswareschanu. Ari ahrigais pilſehtas iſſlats darija ūhektu eespaidu, jo deenā wizinajahs wiſās eelās leels pulls ūkaitu farogu un waſkarā laistijahs wiſas leelakās eelas weenās ugūnis, tas it ihpaschi rahtusi un pee universitetes jo ūoschi mirdset mirdseja. Par leela weesu ūkaitla labu ūnemšchanu un eepreezina- ūchanu waſkas brihschōs bija ari wiſadi gahdats. Iſ ūkritis wareja pehz patiļšanas gan konzertus, gan teatra, gan ūlawenā Peterburgas Ziniſelija zirkus iſrahdischanas apmeklet un kam nepeetika redſot, ū zirkū mahſlēneeki jahj, tas wareja no zirkus iſnahzis ū ūkaruſela ūrodsineem pats wiſadi iſmehginatess. Meeriga Tehrpata bija no 26. augusta ūahkot ū ūahdāni deenahm ūlelpilſehtas weidu peenehmuse; tā deenu kā nakti trokñis un braukschana ne kād negribeja rimtees.

(Uf preefschu beigums.)

Dashadas sinas.

No. eekschijnes

Peterburga. Pehz pateefahm sinahm septembra mehnesi bijuschi wiſā walſti pa wiſam 2306 uguns-grehki. Skahde iſtaifot 5,867,119 rublu. 1349 qadijuṁos naw iſdibinats, kā uguns ifzehluſchees.

— Lihds 5. oktobrim ſch. g. Kreewijā eewests ſelts un ſudrabs iſtaifot 5,962,143 rubl.; par 2,507,917 rubl. maſak, kā pagahjuſchā gadā un par 3,122,140 rubl. wairak, kā 1876. g. ſelts un ſudrabs iſwests par 3,477,241 rubl.; par 9,190,942 rubl. maſak, kā pagahjuſchā gadā un par 76,752,952 rubl. maſak, ne kā 1876 g. Šīni gadā ir par 25 miljonu rublu ſelts un ſudrabs wairak eewests, ne kā iſwests.

— „Goloß“ sino, ka nahloſchâ gadâ aprila mehnesi pastâ taſti pamaſinahs. Par prastu wehſtuli maſkahs tikai 7 ſap. un ne wiſ 8 ſap., kâ tagad. Čapat par apdroſchinat em naudas fuhtijumeem buhs maſak ja maſkah ne kâ tagad. Ari apdroſchinachanas maſku pamaſinahſhot un par fuhtijumeem ſem 100 rubl. buhs tikai $\frac{1}{2}$ % ja maſkah kurpretim tagad par tahdeem fuhtijumeem 1 wesela prozente ja maſkah.

— Preeskij aissuhtishanas us Sibiriju noteesjatee noseedjneeki
naw wairs, pehz ukašu no 6. oktobra, pee fahla staba israhdam.

Niga. 8. oktobri ūh. g. pulkst. 9 wakarā noslīhka Daugawā, 4 Lub-Eszeres pagasta lozeiki. Noslīhkušos fauz: Kristiān Ferdinand, Ans Robert, Kristap Vagsdin un Gotfrid Grinberg.

— 7. sch. m. pulsten 7 no rihta, nomira peepeschi pee Erwahles peederigs Peteris Konstant.

Kurseme. Kursemes muishneežibas komiteja iſſludina „Kurſemes gubernas avisēs,” ū Kurſemes landtaga atklahſchana ar Valdibas atwehli nolikta us 16. novembri.

Schinis nosazitās deenās pēc piederīgahm aprinķa-komisijahm ja-peeteizahs:

1) teem jauneem laudim, kuri wezums janodibina pehz ahriga iſſkata, pehz kara-deenesta likuma artikeleem 109 un 112;

2) tahdeem, kas pehz kara-deenesta-likuma-artikeleem 158, 217 un 218 bes loſeſchanas janem kara-deenestā;

3) tahdeem, kas dabujuschi pa-ildſinachanu lihds tagadejai ſaſauſchanai;

4) wiſeem jauneem laudim, kas eerakſtiti ſhi gada ſaſauſchanas-lijstes, bes ween:

a. teem, kas pehz ſhihs eerakſtischanas eezelti greekli-pareiſtizibas un zitu kristigu tizibu garidneeku fahrtā, tāpat ari greekli-pareiſtizibas baſnizas-dſeedatajeem (Pſalmſänger);

b. teem ſkoleneem un ſtudenteem mahzibas=weetās, kureem winu mahzibas pabeigſchanas deh̄l pa-ildſinachana atwehleta; un beidſot c.

c. teem, kas pirmas ſchikras atveeglinaſchanu bauda.

— „R. L.“ rafſta, fa Kurſeme baptiſtu draudſes gadu no gada wairojotees, faut gan ſcho tizibas ſchikru no kahdas ſinamas puſes nizinot un waſagot. 24. ſeptembri eefwehſits Leel-Eſerē baptiſtu lihgſchanas nams, kura eefſchpuſe iſſkatotees pehz baſnizas. Nams eſot itin glihts un tif prahws, fa tanī warot 400 zilwelku ſa-eet, Leel-Eſerē tagad eſot kahdi 120 baptiſtu draudſes lozeſki un ſchee ir ſpehjuſchi ſew lihgſchanas namu uſbuhwet.

— Zi dascheem Kurſemes un Widſemes apgabaleem ſino, fa zaur ſiltu ruđeni dauds ſoli, ſirni, gurki un ahboliñu laufi ſahlot otru reiſ ſeedet un pat ſemenu kruhmi ar nonahkuſchahn ogahm iſgrejnojuſchees.

Politikas pahrſtats.

G. M. Riga, 16. oktobri. Eekam apluhlojam, fa tagad ar ahrigo politiku ſtahw, mums japeeſhymē, fa Rumenu-Befarabija nu wiſgaligi ir peeschkirta Kreewijai. Tagadejā Befarabijas gubernia, 659 □-j. leela, ar 1,100,000 eedj., 1812. g. zaur Bukaſchtes meera-nolihgumu Turkeem kluwa atnemita un peeschkirta Kreewijai, bet 1856. gadā deesgan leels ſemes-gabals no taħs aklal kluwa atſchiktis un peedalits Rumenijai. Pehz San Stefanus un Berlines meera-lihgumeem f. g. nu ſchis ſemes-gabals peenahzahs Kreewijai atpaſkal. Rumeneeschi gan ſtihwejahs to atdot un ta weetā nemt Dobrudſchu, bet galā teem tatſchu bija jaſadodahs un ta tad ſchi iſmainſchanas wiſgaligi notila iſgahjuſcho nedelu. Gedſhwotaji muhſu waldibū ſanehma ar dedſigu gawileſchanu, — wiſur jau ir eezeltas Kreewu teefas un waldeſ — Rumenu-Befarabijas wairs naw. — Bet ar ſcho muhſu tehwijas wehſtū ſoti eeſehrojamo notikumu Berlines meera-lihgums wehl ne ilgi naw pilnigi iſpildits: wehl Turki naw atdewuſchi wiſas taħs weetas un ſemes-dalaſ, kas teem ir ja-atdod Serbijai un Montenegrojai; wehl naw robeschas iſlihdſinatas ar Greekiju, bet par wiſahm ſeetahm: Bulgarija wehl ne notaht naw nodibinata fahrtiba, un ſchē it ſeiti aklal war iſzeltees breeſmigs kafſch, kas ſinams uſ wiſu wiſi Turku walſti nobeigtu, jebschu ta ari jau tagad tilai ta wahrda deh̄l paſtahw. Kā laſitajeem ſinams, pehz minetā lihguma wiſa zitriſejā Bulgarija ir jaſhlie diwi datās: ſchijpus Balkaneem teet dibinata paſtahwigā Bulgari ſirſta-walſti, wiņpus Balkaneem (Rihtu-Rumelija) turpretim Turku walſti gubernia ar paſchwaldibū un kristigu gubernatoru. Kreewu waldiba ir uſnehmusehs gaħdat par ſchis eegroſſchanas iſdarischanu. Kamehr nu paſtahwigajā Bulgarija ar jaunahm eetaſehm wiſai aħtri un ſekmigi eet uſ preeffchu, tamehr Rihtu-Rumelija no kahrtibas un paſlaufibas naw ne domas: Bulgari ne uſ kahdu wiſi negrib paſlift ſemi Turku walibas un ſhee aklal newar pažeest, fa „kristige ſunt“ wiſem ir lihdſigi padariti — til ko Kreewu pulki jau lehgeri pee San Stefanus atlaħja, tē iſzehlaħs dumpis, waijaſchanas, kaufchana, dedſinachana un poſtiſhana, it fa preeffch kara. Kristigee (Bulgari) atreebjahs Turkeem, ſhee aklal wiſem, leeli laufu bari dodahs uſ Kreewu lehgeri, tur paſtehrsmi melledami pret Turku waijaſchanahm. Un Turku waldiba neſpehj ſcho breeſmigo ſazelschanos apſpeejt, ta alaſch jo wairak iſplatahs un tagad ir til newaldama un plascha, fa pilns eemejls, no taħs ſogaidit notikumus, kas warbuht wiſu Berlines rehkinumu iſposta. Kad nu wehl eeſehro ſazelschanos Boſnija un Herze-gowinā, nemeerus ar Serbeem, Melnkalneescheem (Montenegroſcheem) un Greekeem, taħħal: ſazelschanos pret Turku waldibū ari zitās walſti datās tā p. p. Sirija, un beidſot Turku walibas neſpehjbu til weenā

fa otrā weetā un ſinā, tad gan it ſeiti warehs noſraſt, fa muhſu waldiba ar labu ſinu ſawus pulkus pret lihguma noſazijumeem wehl paturejuſe aif Balkaneem, jo bes teem kristigo liktens ir poſis un naħwe. Til wahja un neſpehjiga waldiba, fa Turku, kas no ſawas puſes Berlines lihgumu jau ſimtkahrt laufu, wiňus neſpehj glahbt un paſargat. Muhſu kara-pulkeem ir ja buht gataweem, ja buht nomodā: kura kafra briħdi tee war aklal dabot darba pilnas rokas. Wiſs tas nebuhtu bijsi waijadſigs, ja Anglijas negeħligā un Austrrijas beſgalwigā politika nebuhtu muhſu waldibas noſazijumus San Stefanā meħginajuſi groſit un taħħa wiħse taħmi paſchahm buħſchanahm aklal pamatus likt, fo Kreewijas dehlu aħnejis nupat fa bija paħrlabuſchhas. Skaidri un gaischi tagad peerahdahs, fa Kreewu waldiba ſchis buħſchanas wiſlabaki paſinuſi un fa minetā walſti neween Slawu tautahm aklal jaunu poſtu fataſiſjuſchhas, bet ari ſew paſchahm bedri raħuſchhas. Waj Anglijas un Austrrijas politikas-wiħri ſcho mahzibu eeſehro? Knapi tizams — Angli ir kupschi bijuſchi un palis un Austrrijas madoni ſtahw it kā uſ glaumledu, jaſtreipulo wineem ir, lai eetu kā eedami. Ir teitan ir waħjibas ſods, kura ſalnes mellejamas nelaimigajā wal-ibas diwkahrtibā (dualismā, t. i. eeljich tam, fa Austrrijai ir ſawa un Ungarijai aklal ſawa waldiba ſem weena fejara). Ungari eeniħd Slawus un Austrrijas waldiba biħtahs Kreewijas ſpehku, tadehli pirmajee pa wiſu kara-laiku kuhra uguri pret Kreeweem, turpretim ſchi aklal zereja Turziju wehl glahbt no boja eeschanas un zaur to uſturet pret-iwaru Kreewu walſtei, Slawu tautahm. Tilai tā ir ſaprotama wiſas gleħwā iſtureſchanahs pret Turkeem Boſnijas ſeetā; tur wiña tāpat kā wiſa Kreewu kara-laikā teefham now bijusi ne aukſta, nedf farsta, bet rendema. Un taħħo poſts wiſai pee tam iſzehlees paſchu mahjās! Wiſa ſeme kurn par weſtigu zilwelu kaufchana un naudas iſdoſchanu Boſnijā, wiſur ir raibas ſeetahs, nemeers, neuſtiziba. Un kā, lad pee wiſa ta Turku walſtei tatſhu jaſaſkriht? Kad Slawu tautas tatſhu wiſgaligi nokrata Turku juhgu un ſaweeñojabs par briħwu, paſtahwigū tautu? Ko tad Austrrijai lihdjejuſi wiſa trinita iſtureſchanahs, wiſa wiſas ſchaubigā un neſlawenā politikā? Un notiſt tam waijaga, waj iſgi, waj iħſi! — Kad jautā: kadehli Austrrijai pa wiſam tā nodarbojabs Boſnijā, ja ta to negrib paturet, ja ta — fa wiña pate ſaħa — tur atſiħt ſultana wiſwaru un pee tam tatſhu til dauds upur, ja, majalais uſ 2 gadeem uſnemahs ſchis ſemites uſtureſchanu? tad teefhami naħħaſ ſruhti, fe kahdu ſaprotamu rehkinumu atraſt. Austrrijai gribja Turku walſti glahbt no ſakrifchanas, gribja tai uſturet Boſniju un Herze-gowinu, labi; bet waj wiſas wadoneem teefhami naħħaſ ſruhti atſiħt, fa tas ir wiſai weſtigis darbs, fa Turzija Eiropā newar uſturetees, uſ ilgu laiku newar buht waldneeze par Slawu tautahm? Sinamis, no waldibas, kas pat ſamus tuvalos kaiminus til maſ paſħiſt, fa Austrrijas waldiba p. p. Boſniju, eekam ta tanī eegahja, — no taħħo waldibas nu gan newar pagħret, lai ta paſħiſt wiſas taħs buħſchanas, kas pee taħħo politikas paředſchanas frihi ſwarā. Un zaur ſcho aklub Austrrijai ir ſewi atſpehzinajuſi un Turku walſti ſakrifchanu paſteiguſi — tas ir wijs, fa wiña paħħa.

Un Anglija? Ir ta now ſpehjuſi til taħlu redſet fa Kreewija; ir wiña no Turkeem ir turejuſe wairak, ne kā ſee weħrti; ir wiña now ne praħta naħħuſi Slawu tautu wiſpahriġa ſazelschanahs pret Turkeem, fa to tagad paſħiſt diħgli. Gan wiña lad ween til eekriħt leelahs: wiña gaħdaſhot fa Berlines lihgums teet iſpildits, bet liħd ſchis wehl it ne kā now ſpehjuſi gaħdat. Gan wiña Turkus nodomajuſi pilnigi nemt ſawā wadiſhanā un ſem taħs aibildinaſchanas, wiña gribot Aſijas Turzija eegroſit paħrlabuſchhas, pateeſiħā tur buht ta waldneeze, turpretim ſultans lai buht wiſas paſlaufigais eerozis, bet ſchis nodomis ne lad nekkluhs iſpildits, tas ſadragaſees pee taħs paſħas Ilmts, lai wiſa laba gribja Eiropas Turzija: pee Turku ne-weiħħibas. Bet wehl maſak Anglija ſpehjuſi paredjet, taħħo poſts tai war zeltees Aſijā, wiſpirim ar Afganistanu. Kā ſeefahs, tur no kara newarehs wiſ iſbehgt, bet tad Angleem ari ar Kreeweem buħs dařiſħħana, jo ſhee ne muħħa ſħan newarehs peelaift, fa Schir-Alija ſeme, ta weenigā ſtarpnéeze ſtarp muhſu un Anglu-Indijas robeschahm, kristu Anglu rola. Notikumi, kas Aſijā ſagħidani, ſchinu briħdi nebuht now ipréħkinami: naħħotne, warbuht jau naħħoſchais gads, mums aħnejhs ſinā, kas Anglijas ſtaħwokli leelwalſti ſamilijā, fa leelahs, wiſai pahrweħtihs.

